BIBLIOTECA I.P.C. 2967

BISERICI DIN PRAHOVA

DE VICTOR BRĂTULESCU

II.

SCHITUL CRASNA.

Este aşezat pe apa cu acelaşi nume, departe de aşezările omeneşti zgomotoase, intr'o poiană liniştită, inchisă de jur imprejur de copaci inalţi şi mărgenită de malul râpos al Crasnei, ale cării ape murmură uşor in fundul văii.

Covorul de verdeaţă din jurul bisericii contrastează plăcut cu albul păreţilor, iar brazii bătrâni din jurul ei fac de strajă. Vârfurile lor se pot vedea de departe din spre Izvoare sau din spre Schiuleşti, ca şi din Băjenari, sătuţul cu câteva case din coasta muntelui. (Fig. 1.)

În faţa intrării, o fântână cu acoperiş scund, sprijinit pe patru coloane de piatră, care se leagă prin arcuri largi, stă aşezată intre clopotniţa inaltă, bine ingrijită. Fântâna a fost făcută la 1865.

Biserica schitului a fost zugrăvită in 1834, schitul luând fiinţă la 1828 după cum arată un pomelnic. A fost inzestrată de moşnenii Gaftoiu din Izvoare cu vatră largă, cu loc de păşunat şi cu pădurea,

Fig. 1. – Schitul Crasna, Frahova. Vedere.

din care tot strâmtorindu-se, a ajuns aproape lipsită de zestrea ei veche.

Forma bisericii este aceia de treflă, după modelul multora din regiune, al căror prototip a fost de sigur biserica Mănăstirea din Vălenii-de-Munte.

Pridvorul pe coloane, cum il arată tabloul votiv, a fost inchis mai târziu.

http://patrimoniu.gov.ro

Acoperișul este de șindrilă, cu streașină infundată.

Soclul, din piatră de râu, este marcat printr'un brâu care aduce a streașină, iar de-asupra ferestrelor un cadru simplu de piatră; un al doilea brâu încinge biserica. (Fig. 2.)

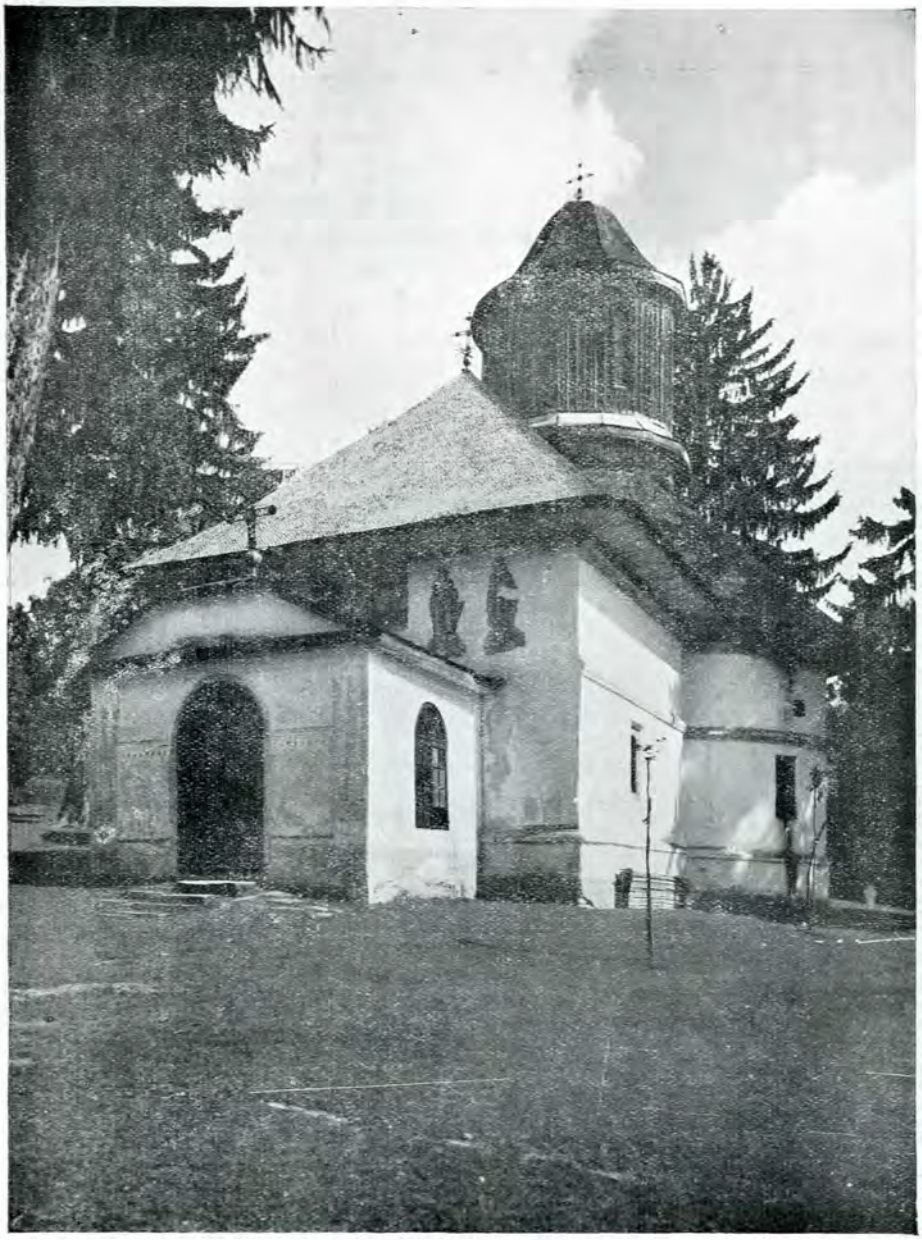

Fig 2 — Schitul Crasna. Biserica.

Cadrul de piatră al ușii are laturea de sus ornată.

Pronaosul este despărțit de naos prin patru coloane rotunde de zid, pe care se sprijină arcurile simple, care, la rândul lor, susțin bolțile. Coloanele laterale sânt așezate în ziduri și se leagă de cele din mijloc prin câte un arc foarte ascuțit. Golul dintre ele și dintre ziduri este umplut prin îngroparea zidului, care formează în acest chip piciorul solid al arcurilor Pantocratorului. Aceiași îngroșare a zidului se poate constata și la altar, dar nu se poate observa fără o atentă cercetare. Explicația stă în aceia că arcurile sânt foarte larg deschise. (Fig. 3.)

Naosul este destul de încăpător prin lărgirea ce o dau cele două sânuri laterale. Pentru siguranța arcurilor, meșterul care a ridicat biserica a întrebuințat sistemul clasic al folosirii grinzilor de stejar, care

http://patrimoniu.gov.ro

formează un pătrat de lemn. Rostul acestor grinzi este de a lega două câte două arcurile bolților și de a opri indepărtarea lor in afară[1].

Altarul este ceva mai ridicat decât restul

tâmplă bogat impodobit, in stil baroc. Scenele și ornamentele registrelor însoțesc câte o scenă centrală, care formează un panou central, de o parte și alta a căruia sânt: Apostolii, in rândul intâiu, praznicele,

Fig. 3. – Schitul Crasna. Interior.

bisericii și se desparte de rest printr'o

in rândul al doilea, și proorocii, in rândul de sus și ultim. In locul lui Iesei din alte tâmple, arătând genealogia lui Isus, deasupra ușilor impărătești apare chipul lui Isus din mahramă. Panourile din acest registru sânt impodobite cu sculpturi aurite și colorate, spre deosebire de sculpturile sfeșnicelor impărătești, de același stil, care sânt lucrate in lemn masiv. Începând

[1] Că este așa nu incape nicio indoială dacă ne gândim la greșala făcută de fostul paroh al Bisericii Domnești din Argeș care a tăiat grinzile de stejar ce legau arcurile sprijinite de cei patru stâlpi de zid, pe care se răzima Pantocratorul.

Resultatul a fost că s'au ivit mari crăpături in ziduri, iar cei patru stâlpi de sprijin impreună cu turla s'au depărtat de verticală, inclinându-se catre Nord. A fost nevoie, la restaurare, de intervenția energică a răposatului arhitect Grigore Cerchez, care a oprit năruirea, prin drugi puternici de metal, al căror rost este acela de a inlocui grinzile de mai sus.

http://patrimoniu.gov.ro

de jos in sus scenele centrale sânt următoarele: Sf. Mahramă, Isus tronând, Cina cea de taină, Coborirea lui Isus la Iad (fig. 4.) Supt icoanele impărătești, in locul poalelor de icoană, potrivit spiritul epocii, apar următoarele scene, incepând din spre Sud: Supt icoana hramului, Sf. Împărați Constantin și Elena, apare Sf. Constantin cu mantie impărătească, având suliță in dreapta și inscripția sus: *„În acest semn vei invinge"*.

Dedesuptul icoanei arhanghelului Gavriil, de pe ușa laterală, din spre Sud, apare Îngerul Domnului care trezește pe proorocul Ilie și-i spune, cum arată inscripția: *„Scoală de mănâncă și bea, că departe iți este și calea"*. Supt icoana lui Isus: Pilda celui căzut in tâlhari cu inscripția: *„Iar un Samarinean, venind la el, s'au făcut milă de dânsul"*. Scena este tratată după toate regulele artei. Zugravul avea ideie de perspectivă și dovedește un talent deosebit.

Numele lui și data facerii tâmplei sânt date de inscripțiile scrise pe cele două uși laterale.

„1853, Octomvre, Tănase Anghel, zugr.". Scena de supt icoana Maicii Domnului infățișează Scara lui Iacov, cu inscripția: *„Patriarh Iacov"*, iar, mai sus: *„Și aceasta este poarta cerului"*. În colțul din stânga, jos, numele zugravului: *„Tănase Anghel, zugr."*.

Pe ușa laterală de Nord, supt chipul Sf. arhanghel Mihail, Isus Navi cu suliță, coif și scut, in fața ingerului Domnului pe margenea râului, dincolo de tabăra cu corturi.

Inscripția sună: *„Că locul pe care stai tu, sfânt este"*.

Supt icoana Sf. Nicolae, o scenă care infățișează furtuna pe mare. Corăbierii se roagă patronului lor, Sf. Nicolae, al cărui chip apare din ceruri, intinzându-și mânile ocrotitoare

Ușile impărătești cuprind două zone.

Fig. 4. — Schitul Crasna. Tâmpla.

Partea de sus, sculptată à jour, infățișează doi șerpi cu capetele in afară, cu gurile deschise, lăsând să iasă o viță de vie cu struguri, din care ciugulesc niște păsări. În vârful pilastrului un medalion cu Dumnezeu Tatăl și cu Sf. Duh, in chip de porumbel alb; in cele două medalioane laterale, rasărind din mijlocul ornamentului scluptat, doi ingeri ingenunchiați.

Partea de jos a ușilor impărătești are două registre cu opt panouri. Registrul superior cuprinde scena Bunei Vestiri, de o parte și alta a căreia se infățișază Sf. Ioachim și Ana. În registrul de jos, prorocii: Isaia, Solomon, David și Iezechil. (Fig, 5.)

http://patrimoniu.gov.ro

Mobilierul. Sfeșnicele impărătești sculptate și aurite, o pereche de sfeșnice mai mici, sculptate mai simplu și aurite, tetrapodul cu flori sculptate, impodobit cu chipuri de sfinți, scaunul arhieresc sculptat in panouri mari cu flori și frunze frumos colorate, iată mobilierul din același an 1853, când s'a lucrat tâmpla (fig. 6, 7, 8). Stranile par a fi de la inființarea bisericii.

Câteva icoane din aceiași epocă impodobesc pereții pronaosului. (Fig. 9, 10, 11, 12.)

PICTURA.

Pictura bisericii, foarte asămănătoare cu aceia de la biserica Mănăstirii Cheia, care datează cam din aceiași epocă, datorită poate acelorași meșteri, a avut ca prototip, și in acest domeniu, pictura bisericii Mănăstirea din Vălenii-de-Munte.

Numele zugravilor din 1834 ni sânt date de inscripția de la proscomidie, unde se așezau spre a fi pomenite.

Ei sânt: „*Costache Eladie, zugrav, 1834*" și „*Toma zugrav sin Costache*".

În altar. Pe bolți, *Dumnezeu Tatăl* in medalion de-asupra, spre Răsărit, in continuare, Maica Domnului, tronând, are de o parte și de alta câte un sfânt arhanghel ingenunchiat și câte șase apostoli in medalioane.

Spre Sud, scara lui Iacob: Iacob doarme aproape de fântână, iar lângă fântână o casă. Spre Nord, Rugăciunea din Grădina Ghetsemani. Spre Răsărit, supt scena cu Maica Domnului, apare impărtășirea Apostolilor. In registrul de jos, Patriarhi, de jur imprejur, iar in cele două ferestre câte doi sfinți arhangheli, de-asupra cărora plutește un heruvim.

In spațiile din spre tâmplă, medalioane cu sfinți, iar la proscomidie scena răstignirii, având de o parte pe Maica Domnului, iar de cealaltă pe Ioan cel jalnic. Crucea este insoțită de sulită și de trestia cu buretele. Din coasta lui Isus se ridică o coardă de viță incărcată cu struguri, cuprinde arcul de de-asupra ferestrei și coboară in partea opusă, unde un inger stoarce un strugure intr'un potir. Pe laturea de Nord, tot la proscomidie, scena in care Isus apare cu hainele rupte, pe o masă, iar mai jos: *Sf. Ier. Petru*, intrebând: „*Cine ți-au rupt haina, Doamne?*", pentru ca, de la Isus să pornească, în sens invers scrise, cuvintele: „*Arie cel nebun*". Pomelnicul de la proscomidie pomenește pe actualii că-

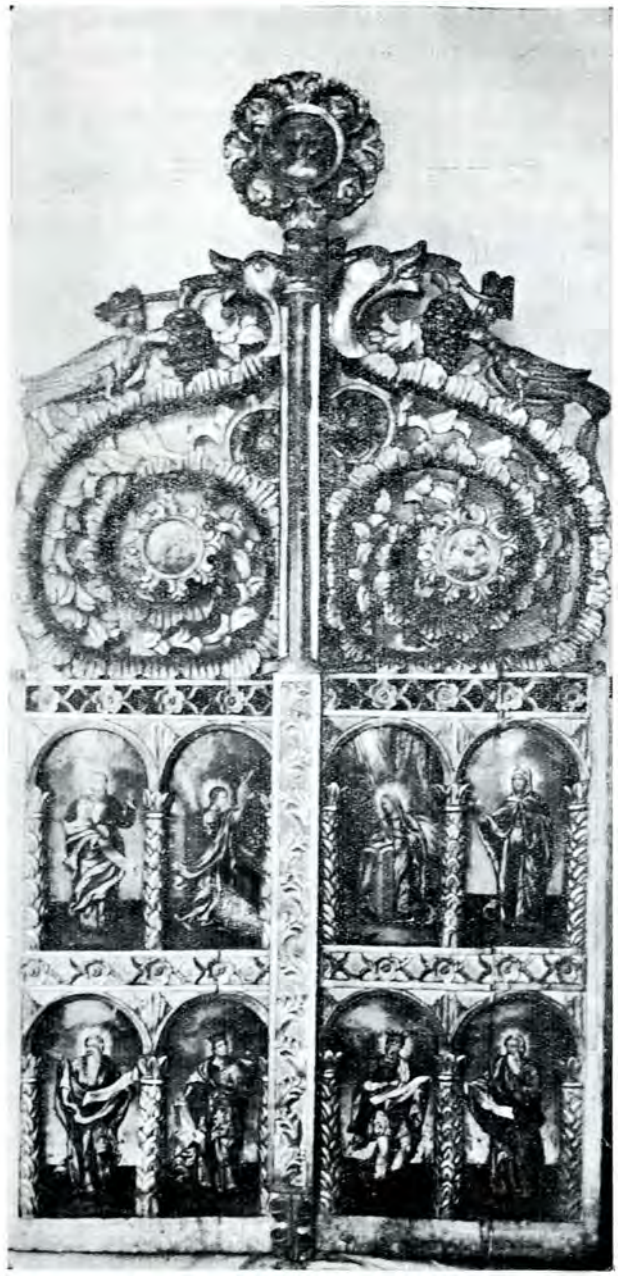

Fig. 5. – Schitul Crasna. Ușile împărătești

lugări vii și inșiră numele celor morți[1].

[1] Vii: Nicon stareț, Isidor ieromonah, Iosif ieroshimonah, Nicandru ieromonah, Teofil, Ghenadie monah, Damian monah, Atanasie frate.

Morți: Chesarie arhiereu, Nifon arhiereu, Calinic arhiereu, Nicandru ieroshimonah, Veniamin, Chesarie, Veniamin tot ieroshimonah, Nil monah, Inochentie arhimandrit, Eftimie arhimandrit, Dosoftei arhimandrit: aceștia sânt de la Buzău, Naum monah, Constantin monah, Daniil, Nicandru, Nifon, Meletie, Isaia, ieromonahi. Constandin, Tarasie, Eftimie, Gherasie, Zenovie, Ioanichie, Teodosie, Nicandru, Ioanichie, Teofan, Ioanichie, ieromonahi.

Schimnici: Macarie, Damian, Silvestru, Chiprian, Ilarion,

http://patrimoniu.gov.ro

Pictura din naos. Pantocratorul stăpâneşte din înălţimea turlei centrale. Registrele turlei infăţişează in rândul de sus cetele ingereşti, in cele trei registre următoare sfinţi, iar in rândul de jos liturghia ingerească. Cei patru evanghelişti apar la incheiarea dintre arcuri, in cele patru colţuri.

Bolţile sânurilor sânt acoperite cu scene din viaţa lui Isus, şi sânt inchise de un rând de medalioane. Rândul de medalioane care mărgeneşte laturea de jos a scenelor bolţilor porneşte de la altar şi desparte registrul inferior de picturile bolţilor.

Zugravul de la 1834 a urmărit impărţirea in câte trei subiecte a scenelor principale la bolţi şi in tot cuprinsul naosului.

Fig 6 – Schitul Crasna. Sfeşnice de lemn.

Pe laturea de Nord, pe boltă, scena centrală este *Invierea lui Isus*, in dreapta *Petru şi Ioan* la mormânt, iar in stânga *Mironosiţele* la mormânt. Supt aceste trei scene, alte şase infăţişează pilde din viaţa lui Isus.

Prima are inscripţia: „*Mai lesne este funia corăbiei*", lipsind urmarea: „*decât a intra bogatul in Impărăţia cerurilor*".

A doua scenă arată o altă pildă: „*Nu este bine a lua pânea fiilor şi a o arunca cânilor*".

A treia: „*Sutaşul vine la Isus*", a patra „*Petru afundându-se in mare*", a cincea: „*Hristos tămăduieşte pe cel indrăcit*".

Urmează rândul de medalioane al mucenicilor, impodobit cu cununi de trandafiri.

In registrul inferior: Sf. mucenic Hristofor, Sf. mucenic Mercurie, Sf. mucenic Irinarh. In fereastră, sus: Sf. Ioan Botezătorul, iar pe lături: Sf. Cosma şi Damian. Intre ferestre alţi trei sfinţi: Sf. Dimitrie, Sf. Vichentie, Sf. Mina.

In fereastră de-asupra, Isus, in lături doi sfinţi. Alţi trei sfinţi: Sf. Nistor, Sf. Teodor Stratilat, Sf. Dimitrie izvoritorul de mir.

Bolţile naosului in sânul de Sud.

In mijloc: Schimbarea la faţă, in stânga: „*Hristos urcându-se in Tavor*", in dreapta: „*Hristos pogorindu-se din munte*".

In registrul inferior: Isus şi fariseii; „*Curva judecându-se de Hristos*". Pilda dinarului; „*Ceia ce ii curgea sânge luând tămăduire*". Vindecarea orbului: ...„*vine la Hristos*".

In registrul de jos, in mărime naturală: Sf. mucenic Gheorghe, Sf. Teodor Tiron, Sf. mucenic Procopie. (Fig. 13.) In fereastră Cosma şi Damian, având de-asupra pe Dumnezeu Tatăl; Sf. mucenic Eustatie Plachida, Sf. Pantelimon, Sf. mucenic Iacov Persul, in altă fereastră Sf. Chir şi Sf. Ioan, de-asupra fiind Maica Domnului; Sf. mucenic Victor, Sf. mucenic Artemie, Sf. mucenic Vichentie.

Supt arcul din faţa tâmplei, in mijloc: Isus Emanuil; coborind spre Nord aflăm Intrarea in Biserică, apoi doi sfinţi, două

Teodor, Gherasie, Ghervasie, Ierodion, Pimen, Damaschin, Naum, Ioil, Stelian, Chiprian

Monahi: Iosia, Arsenie, Nicandru, Teofan, Macarie, Stelian, Gherontie Vasile, Samuil, Protasie, Teofil, Isachie, Pangratie, Roman, Tarasie, Ioatic, Savatie, Zenovie, Doroteiu, Danie, Arcadie, Ilie, Ghelasie Chesarie, Inochentie, Teofan, Efimie, Ghervasie, Inochentie, Nil, Macarie, Iosif, Isaia.

Preoţi de mir: Moise, Atanasie, Ene, Apostol.

Monahi: Sisoe, Teofilact, Pahomie, Bonifatie, Ilarie, Nectarie, Dometie, Amfilohie, Ştefan, Ştefan, Ştefan, Calistrat, Ştefan, Ştefan, Ştefan.

Fraţi: Constantin, Ioan, Nicolae, Voinea, Florea, Stoica, Bucur, Oprea, Radu, Tucur, Apostol, Nicolae.

Donatori mireni: Dumitru, Barbu, Goga, Maria, Dumitru, Oprea, Ioan, Ioana, Constantin, Neacşa, Mihail, Ana, Stoian, Zamfira, Ioan, Chira, Mihail, Stancu, Ana, Ioiţa, Luxandra, Dumitru, Maria, Magdalena shimonahia, Antoneta, Aurelia, Aurelia, Alexandra, Alexandrina.

http://patrimoniu.gov.ro

rânduri de medalioane, iar jos Sf. Ioachim și Ana. Pe laturea sudică: „*Dumineca Sa-*

Fig. 7. – Schitul Crasna. Iconostas.

marinencii", doi sfinți, două rânduri de medalioane, apoi Sf. Petru și Pavel.

Bolțile naosului. Către pronaos, cuprind două registre, două medalioane, având in mijloc, cel din spre altar pe dreptul Avram, iar cel din spre pronaos pe dreptul Iacov.

De la dreptul Avram pe bolți, spre Nord, Isus inaintea lui Pilat; Pilat își spală mânile.

Spre Sud. „*Rugăciunea lui Isus*" in grădina Ghetsemani, apoi Isus la Ana și Caiafa.

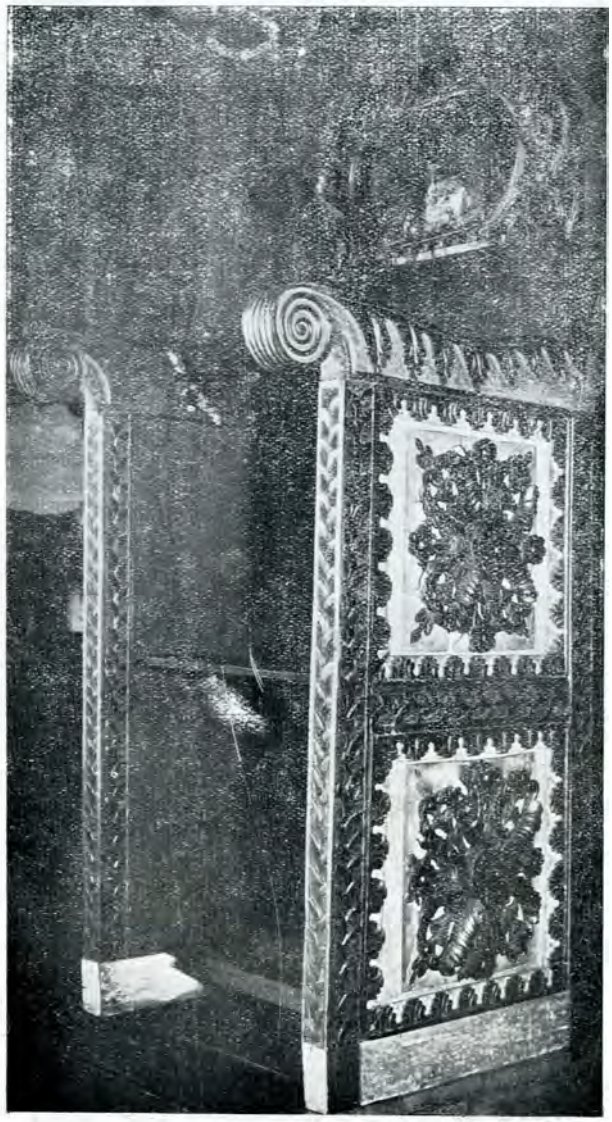

Fig. 8 – Schitul Crasna. Jețul arhieresc.

În registrul următor, de la dreptul Iacov spre Nord: Incununarea cu spini; „*Bătaia la stâlp*".

Spre Sud: „*Sărutarea Iudei*", „*Lepădarea lui Petru*".

Un rând de medalioane din spre scenele de sus de registrul de jos, in care găsim pe Sf. arhanghel Mihail, cu inscripția cunoscută: „*Cel ce intră in biserică necurat*

http://patrimoniu.gov.ro

de această sabie va fi tăiat". Sf. Nichita, Sf. Calistrat (fig. 14). Pe laturea de Nord: *Sf. mucenic Evghenie*, Sf. mucenic Calinic, Arhanghelul Gavriil, cu inscripția pe filacteră: „*Oamenilor, vedeți pe Mihail cum ține sabia gata*".

Fig. 9. — Schitul Crasna. Icoană din sec. al XIX-lea.

De-asupra coloanelor: Adormirea Maicii Domnului, având spre Sud o altă scenă, in care Maica Domnului tronează, iar spre Nord un mormânt gol, in fața căruia se apleacă un apostol.

În vârful capitolelor coloanelor, șirul medalioanelor care fac un brâu de-asupra primului registru se incheie aici.

Pictura din naos. Nu sânt bolți, plafonul este drept și cuprinde o scenă centrală, in care apare Isus in chip de inger inaripat, in medalion incunjurat de un cerc colorat, din care se desfac unghiuri.

Cercul este inchis intr'un pătrat, in care, in cele patru colțuri, apar patru ingeri. În spațiile goale nori și ingeri, iar in jurul acestui pătrat un altul, in care se află un șir de medalioane.

Pe zidul despărțitor de de-asupra coloanelor: in mijloc Buna Vestire, spre Sud, Duhul Sfânt coborind pe o rază. Întâlnirea Sf. Fecioare cu Elisaveta, spre Nord Sfatul Bătrânilor, Maica Domnului in mijlocul cetelor ingerești. De-asupra coloanelor șirul de medalioane care desparte registrul inferior, ca și in naos și altar.

Între coloană și zidul de Nord apare „*Sf. Teodosie, incepătorul de obște*". Între coloană și zidul de Sud: „*Sf. cuvios Antonie cel Mare*".

Laturea de Vest. De-asupra ușii de intrare tabloul votiv infățișează vechea biserică acoperită cu șindrilă, având o singură turlă și pridvorul deschis, mai scund și sprijinit pe patru coloane. Doi ingeri, ingenunchiați unul de o parte altul de alta, susțin, cu un văl, biserica. Dedesupt, in scobitura pragului, Isus in slavă, incunjurat de ingeri.

Scena centrală din registrul de sus in-

Fig. 10. — Schitul Crasna. Icoana Sf. Nicolae.

fățișează Fuga in Egipt, flancată spre Sud și Nord de câte alte două scene.

Spre Nord apare Isus, purtând crucea răstignirii, in dreapta, iar, in stânga, potirul: amândouă represintă simbolul suferinților. La picioare, șarpele, vrăjmașul oamenilor, umilit. Alături este infățișat Isus, urmat,

http://patrimoniu.gov.ro

probabil, de Adam și Eva, in fața Iadului deschis, din care se vede Diavolul.

Spre Sud, Ioachim și Ana primesc pe Sf. Fecioară din mânile preotului de la templu; spre colțul de Sud, steaua se ascunde in nori celor trei magi. Un rând de medalioane cuprinde pe cuvioșii : Pavel, Sava, Ștefan, Filaret, Arcadie, Evsevie, Eustatie, Ilie, Lavrentie, Machedonie, Marchian. Dedesuptul rândurilor de medalioane, in mărime naturală : Sf. cuvios Nil, Sf. cuvios Ilarion, Sf. cuvios Ioanichie cel Mare, spre Sud, iar in spre Nord : Îngerul Domnului, Sf. cuvios Pahomie, Sf. cuvios Dimitrie cel Nou. (Fig. 15.)

Laturea de Nord. În registrul de sus : Nașterea lui Isus. Cărturarii tâlcuiesc scripturile. Ingerii străjuiesc pruncul sfânt : „*Vrând să mântuiască lumea*". În această din urmă

Fig 11. Schitul Crasna. Icoană.

scenă, Isus poartă pe umăr oaia cea rătăcită.

În medalioane cuvioșii Miron, Mina, Varvar (*sic*), Isachie, Poplie, Simion, Fostirie.

În registrul de jos : Sf. cuvioasa Maria Egipteanca este impărtășită de cuviosul Zosima. În fereastră sus, un inger, spre Apus Sf. Acachie, spre Răsărit, Cuvioasa Paraschiva.

Sf. cuvios „Isodor Pilusiotul" *(sic)*, Sf. cuvios Paisie cel Mare. (Fig. 15.)

Laturea de Sud. In registrul de sus

Fig. 11. — Schitul Crasna. Icoana Sf. Constantin și Elena.

Iosif și Maria, Îngerul se arată păstorilor. Cei trei magi călăuziți de stea, Închinarea magilor.

În medalioane, cuvioșii : Carion, Marchea *(sic)*, Nicolae, Nicon, Marcoa *(sic)*, Nil, Patapie.

Registrul de jos : cuvioșii Sava cel Sfințit, Eftimie cel Mare. În fereastră, Sf. mucenită Varvara, Sf. mucenită Ecaterina ; de-asupra lor un inger. Apoi Sf. cuvios Teofan, Sf. cuvios Artemie cel Mare.

Însemnări pe cărți. Viețile Sfinților, tipărite la Neamț. Pe aceia care cuprinde Viețile pe luna Aprilie, tipărită in 1813, Maiu 2, insemnarea lui Climent Monahul care a cetit-o in *1835, Iunie 12.* Apoi : „*Lavrenție monah hagiul ; 826, Iunie 20*". *Viețile Sfinților* pe Ianuarie. „*S'au cumpărat la 13 Octombre 1812 de Grigorie monahul*". Urmează o insemnare a lui Lavrentie și

http://patrimoniu.gov.ro

alta a lui Climent monahul, care arată că a cetit Viețile Sfinților pe luna Februar, apoi a lui Ștefan monahul, care pune și data: 25 *Martie 1828*, după care vine insemnarea: „Din cele douăsprezece Minee ale lui Lavrentie monahul hagiul; 826, Iunie 20", iar la sfârșit arătarea lui Climent monahul, care a cetit-o la „835, Iulie 20". Pe cel din luna Martie, afară de insemnarea lui Lavrentie, la 1834, Climent monahul scrie că l-ar fi dăruit el, ceia ce ar părea că nu e adevărat. Într'o altă carte însă, cu Viețile Sfinților pe luna Iulie, alături de insemnarea lui Lavrentie apare și alta a lui Climent monahul, care a cumpărat Mineele cu 436 taleri. S'ar părea in acest cas că monahul Climent le-a cumpărat de la Lavrentie și le-a dăruit la schitul Crasna.

O insemnare mai de preț este însă aceia a zugravului de la 1834, care sună:

Fig. 13. – Schitul Crasna. Pictură din naos.

„Această sfântă carte o am petrecut și eu, păcătosul, căci ti...., când mă aflam zugrăvind sfânta biserică ce să numește schitul Izvoarele, din Crasna, starețul fiind Sfinția Sa părintele chir Theofan ieromonah, pe la venirea Mării sale Alexandru Dimitrie Ghica Voevod, după....".

http://patrimoniu.gov.ro

„Costache Eladie, zugrav; 1834, Septemvre".

Climent ieromonahul notează la sfârşitul cărţii că a cetit-o din scoarţă in scoarţă la 1834, Ianuar 23.

O altă insemnare, mai jos, arată că la 1862, Septembre 1-iu, a murit stareţul in 1864, cu cheltuiala „de logofătul Iane Panaitu, nepotul părintelui Chesarie titoru *(sic)* sfântului schit Crasna" ce este din comuna Izvoarele.

Vieţile Sfinţilor din luna Septembre, tipărite la Neamţ in 1807, poartă insemnarea lui Grigorie ieromonahul din 1812.

Fig. 14. — Schitul Crasna. Pictură din naos.

Epifanie, al schitului Izvoarele, Sâmbătă, la 12 ceasuri din zi. *Vieţile Sfinţilor* pe luna Decembre sânt cetite de Elefterie monahul, la 1842; o altă insemnare arată că la 20 Decembre 1843 s'a cântărit clopotul şi au venit 1.245 de ocale.

Vieţile Sfinţilor pe Novembre s'au legat

Pe un *Octoih* din 1811: „Această carte este a sfântului schit ot Crasna, iar cine se va ispiti ca să o fure, să nu aibă parte de bine; 1822, Mai 12".

Pe un *Triod* tipărit la Neamţ, 1833: „Cu ajutorul darurilor celui desăvârşit Dumnezeu am cumpărat această sfântă

http://patrimoniu.gov.ro

Fig 15. – Schitul Crasna. Pictura din pronaos. Laturea de Vest.

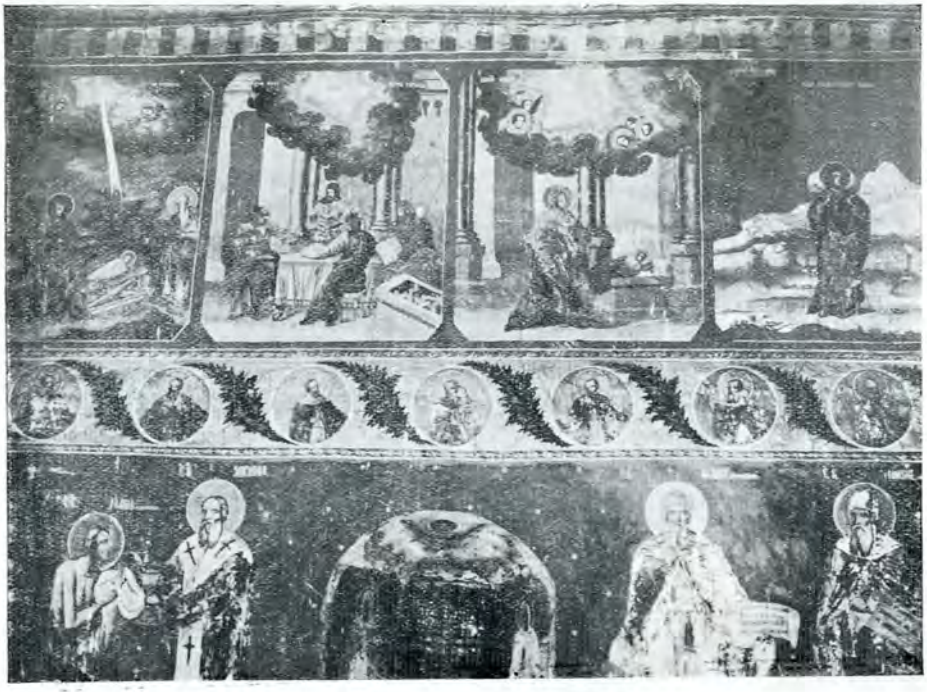

Fig. 16. – Schitul Crasna. Pictura din pronaos. Laturea de Nord.

http://patrimoniu.gov.ro

carte ce se numește Triodion; insă cumpărându-l in tal. 96, adică nouăzeci și șase, și l-am dăruit sfintei biserici ce se numește Izvoarele, hram Sfinții Împărați Constantin și maica sa Elena, spre vecinica pomenire a mea și a părinților mei, pentru ertarea păcatelor noastre. Să ne invrednicim a câștiga Împărăția cerurilor și (șters cu cerneală). Dar mă rog părinților și fraților cei ce veți ceti pe dânsa, rugându-vă pentru sine, să vă rugați și pentru păcătoșia mea, Climent ieromonah, Stoica preot, cu fii și cu tot neamu. 1834, Fevruar 11. Climent ieromonah al sfântului schit Izvoare".

Pe o *Liturghie* tipărită la Iași, in anul 1818:

„Theodor. Să se știe că la anul 1847, Iulie 20, m'am hirotonisit preot la sf. schit".

Pe un *Pateric*, tipărit in București, la 1828:

„Părintele Meone ierodiacon, fratele Ioan Dima".

O altă insemnare arată că această carte a fost dăruită in 1853.

Pe o *Biblie* din 1855, tipărită in București se comunică un ordin al proestoșiei a treia in care se face cunoscut părintelui Grigorie și dascălului Gheorghe să treacă „astăzi, mâne" să depuie banii pentru Biblie; „1856, Avgust 22".

Pe o *Biblie* de Buzău de la 1855:

„La anul 1864, Fevruar 7, s'au suspendat părintele Iroftie din stăreție, prin porunca guvernului".

Pe o carte numită *Împărțire de grâu*, tipărită la Buzău in 1833, insemnarea:

„Această carte a Sf. Ioan Gură de Aur, ce se numește Împărțirea de grâu, impreună cu alte tot ai aceștia și ce se numește Puțul Sf. Ioan s'au dăruit Sf. Mănăstiri Znagovul din sud. Ilfov, unde se prăsnuiește hramul Întrarea in Biserică; 834, April". Stampila Mitropolitului Grigorie al Ungro-Vlahiei, cu data: 1823.

Pe niște foi dintr'un *Molitvenic:* „Acest sfântu Molitvenic l-am cumpărat de la chir popa Iosif ieromonah, tal..., in zilele Măriei Sale Ioan Nicolae Voevod; Mai 3 zile, leat 7230 (1722)".

Alta, de aceiaș mână: „Ioan... ot sfânta măn.... Banul ot Buzău".

Alta, de altă mână: „Acest Molitvenic l-am cumpărat eu, robul lui Dumnezeu, Dumitrașcu Cămărășelu, din Călinești, in tl. 5, de la un mătăsariu ot București, și l-am dat sfintei biserici ot Bucov, ca să fie al sfintei biserici, și din preoți oricine ar fi, să-l stăpânească".

Ἰωσὴφ ἱερομόναχος, ἐφημέρηος ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου εἰς τὸ Που[κου]ρέστη, Μάϊ, κατὰ ,ζσκζ' (1719).

„Și au pierit soarele in luna Septemvre, 13 zile, leat 7218, 1709". Pe un *Ceaslov*, tipărit la Brașov, 1835, cu o prefață de negustorul Constantin Boghici și cu versurile „diortositorului" Ioan Barac găsim:

Fig 17. — Schitul Crasna. Scena răstignirii, in sidef.

„Acest ciaslov fiind cumpărat de mine Păharnicul Dimitrache Drăgănescu, in lei treizeci și doi".

Pe o altă pagină, semnătura autografă a Păharnicului de mai sus. Pe aceiași carte: „Să se știe de cându au ninsu, luna lui April in 25 zile; care ninsoare este mare de trei dește, in anu 835, April 25".

http://patrimoniu.gov.ro

Diortositorul Barac a compus cu acest prilej și o poesie[1].

Tâlcuirea Evangheliilor. Frontispiciul primei pagini poartă stema cantacuzinească: doi lei Prefață de Dositei Mitropolitul Ungrovlahiei.

„Să se știe de cându au venitu Muscalii in Țara-Românească, la leat 1806. Iar, al

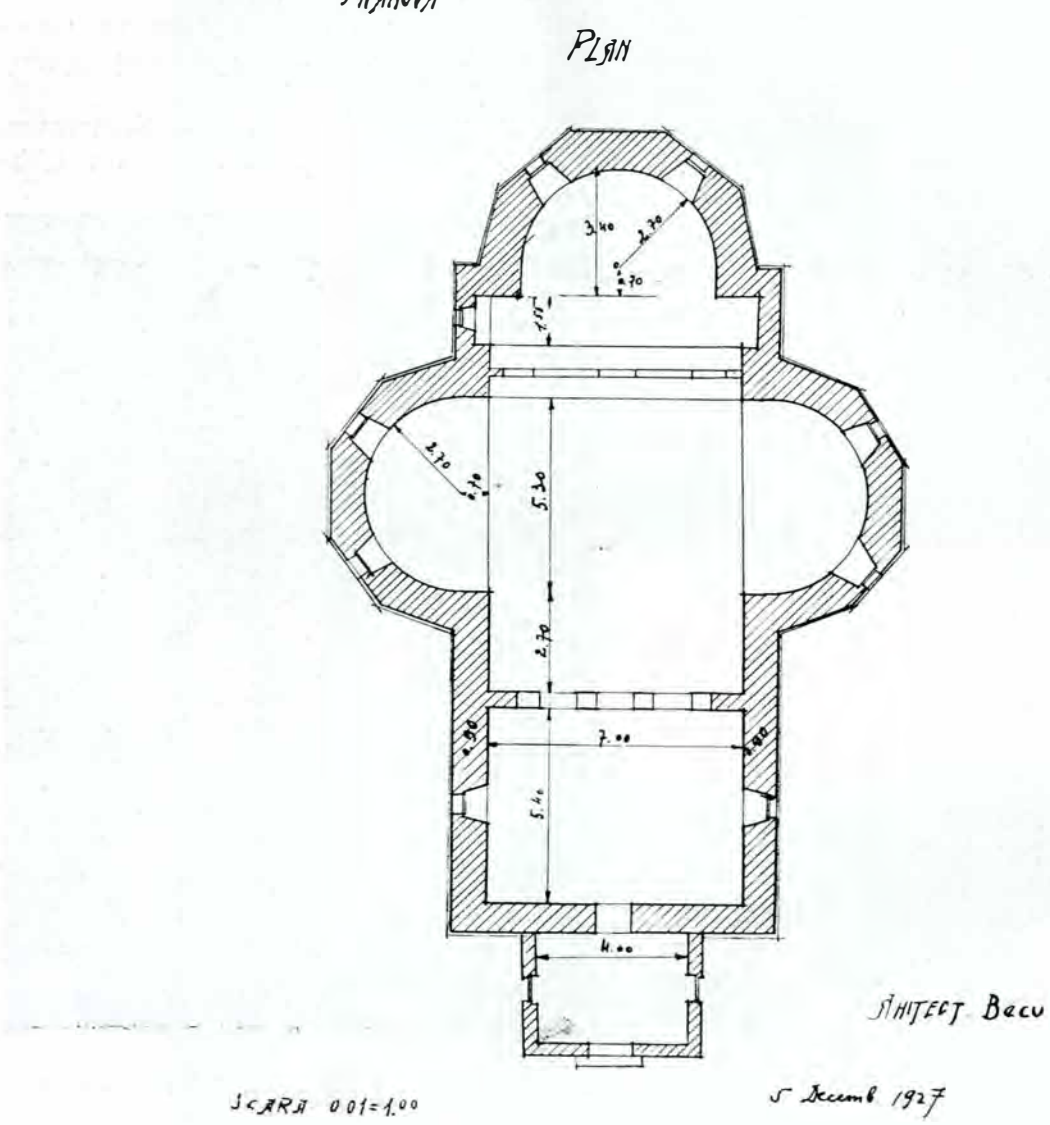

Fig. 18. – Schitul Crasna. Planul bisericii.

vulturul bicefal in medalion, susținut de doilea, leat 1828. Să se știe de când au venit Muscalii al treilea, leatu 1848.

„Această carte s'au hărăzitu părintelui Dinu sin popa Radu ot Isvoară, ot plai, cislă fânului ce s'au dat la cinu călugării de Sfinția Sa popa Tănase duhov. ot Biserica Doamnei...

„În anul de la Hristos 1801 (?), in luna lui Ianuar".

„Între pogradia Sf. Mitropolii in București, in zilele Domnului nostru Alecsandru Constantin Moruzi Voevod".

[1] Ca stelele-s tipărite
Slovele diortosite
Intr'acest sfânt ciaslov,
Pre lângă silința toată
Fără greșeli să se poată
Diortosi in Brașov

Și ochii, privind la stele,
Nu le pot vedea pre ele
Toate cu adevărat,
Și, neputând să le vază
Din pricina altor rază,
Ochii nu le-au numărat.

Așa rog pe cetitorii
Și de Hristos iubitorii
Că, una greșală văzând,
Să 'ndrepteze cu bunește,
Cu duhul cel de blândește,
Firii omenești crezând.

Că nici soarele nu poate
Vedea unghiurile toate
Toată ziua strălucind,
Nici omul fără greșale
Intru lucrurile sale
Nu poate fi negreșind.

Ioan Barac,
Transl., diortositorul cărții aceștia.

http://patrimoniu.gov.ro

Pe un *Molitvenic*, tipărit in Brașov, la 1811:

La inceput o insemnare a preotului Sava, ctitor, iar la sfârșitul cărții o poesie, la modă in acea vreme, pe la inceputul secolului al XIX-lea [1].

Minee de la Neamț, 1835:

O insemnare de pe un *Mineiu* pe luna Septembre arată că aceste douăsprezece Minee au fost cumpărate pentru schitul Izvoarele chiar de la Mănăstirea Neamțului, unde au fost tipărite, de „dumnealui Manta Ion", in vremea lui Bibescu-Vodă, in anul 1846.

„La anul 1854, Fevruar 7, s'au suspendat din stăreție prin porunca Domnitorului.

„La anul 1864, Septemvre 21, s'au ridicat toate vitele schitului, ducându-le la Ploești, bătându-ne in tobă..., numai patru boi și patru cai și șase vaci, din porunca guvernului Alexandru Cuza".

Icoanele prăznicare se datoresc zugravului de la 1834, lui Costache Eladie zugrav; 1835, Mai", cum arată pe o icoană a Sfinților cuvioși Teofan și Teofan Mărturisitorul.

Pe o icoană din pronaos, inscripția grecească:

† Δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Κωνσταντῖνου: ,αωλε'[2].

Buna tradiție a zugrăvelilor se păstra incă la 1839, in rândul călugărilor, căci, la data aceasta, un Elisei monahul semnează o icoană a Sf. Nicolae, la 17 Martie.

Scena răstignirii, lucrată in sidef pentru masa din altar, este inspirată după zugrăvelile păreților. (Fig. 17.)

Planul amintește pe al bisericii Mănăstirea din Văleni și pe al bisericii Mănăstirii Cheia, aproape contimporană cu Crasna. (Fig. 17.)

Adaug, pentru interesul ce represintă,

Fig. 18. — Schitul Crasna, Prahova.

figura prooroculuí rege David, dintr'o psaltire din secolul al XVIII-lea. (Fig. 19).

Un număr de insemnări și inscripții au fost publicate de d. Iorga [1].

[1] „O amar și grea durere
Trudă fără de mângâiere
O moarte mânionsă
Astăzi mor..

[2] Deisis (rugămintea) robului lui Dumnezeu Constantin, 1835.

[1] N. Iorga, *Inscripții din bisericile României*, București, 1908, II p. 266.

http://patrimoniu.gov.ro